

Bajorországi Magyar Iskola a „konzuli modell”-ben

A diákok és a szülők, a tanárok és a házigazdák egyaránt tapasztalhatták, hogy a nagy múltú müncheni Hétfégy Magyar Iskola (HMI) a 2013/2014-es tanévben végképp kinőtte helyszínét, a bajor fővárosban székelő Magyar Katolikus Missziót. A tanári kar kiváló munkája a korábbi évek során egyre több tanulót vonzott az iskolába, amelynek létszáma immár vitathatatlanul túllépte a Misszió épületében vállalható nagyságrendet. Az érintettek eszmecsereje e probléma értelmes megoldásáról 2014 elején a „konzuli modell” elfogadásához vezetett.

Ezt a működési keretet a bajor tanügyi rendszer mindazon nem német közösségeknek biztosítja, amelyek nyelvüket anyanyelvként vagy származási nyelvként nemcsak megőrizni és fejleszteni, hanem egyúttal a tartományi iskolarendszerben érvényesíteni óhajtják. Ehhez az illetékes müncheni minisztérium a szóban forgó nyelv anyaországának bajorországi képviselőjétől szervezési és anyagi közreműködést vár el. Második alapfeltétel az iskola jogi személyisége.

A HMI hosszú évtizedek óta a Misszió *csoportja*, tehát nem önálló szervezet. Néhány évvel ezelőtt felmerült egyesületté való átalakulásának a gondolata, amely azonban végül nem valósult meg. Ezért a Münchener Magyar Intézet Egyesület (MMI, *Ungarisches Institut München e. V.*) felajánlotta, hogy az összes fontos feltétel teljesülése esetén a jövőben ellátja a HMI fenntartásának a feladatát. Az 1962-ban megalapított MMI 2009 óta két helyszínen működik. Regensburgban a hungarológiai kutatásban és felsőoktatásban

tevékenykedik, míg Münchenben a magyar anyanyelvi kulturális igények kielégítése a fő célja. A Regensburgi Egyetemen „Hungaricum” elnevezésű egységében magyar nyelvet tanít kezdőknek és haladóknak, valamint országismereti és egyéb bölcsészeti kurzusokat tart. Így a HMI-vel bővülve kerek egészzé válik az elemi, a középiskolai és a felsőoktatási szintet magába foglaló nyelvoktatási programja.

A Magyarország Külügyminisztériumát képviselő Münchener Főkonzulátus és az MMI 2014. február 7-én együttműködési megállapodást írt alá, amely megfogalmazza az általános közös célt: biztosítani kell a Bajor Szabadállamban élő magyar vagy magyar származású gyermekeknek és fiataloknak azt a lehetőséget, hogy elsajátítsák, illetve ápolják és fejlesszék anyanyelvüket vagy származási nyelvüket. Öröndetes, hogy ez a dokumentum a gyakorlati intézkedések síkjára emeli a nyugati szórványban élők iránt meghirdetett magyar kormányzati felelősséget. A megállapodás értelmében az MMI megszervezi és lebonyolítja a magyar nyelv és országismeret oktatását a HMI és további csatlakozó iskolacsoportok számára. A Főkonzulátus pedig minden tanévben hivatalosan közli a Bajor Szabadállam Oktatási, Tudományos, Művészeti és Kultuszminisztériumával a magyar iskolai részvételt a „konsularischer muttersprachlicher Unterricht” programban, közreműködik e kínálat hírének a terjesztésében és az érdeklődők tájékoztatásában, egyúttal egyeztet a terembérlés feltételeit az oktatásnak helyet biztosító bajor tartományi iskolával. A Főkonzulátus közvetítésének köszönhetően a budapesti Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, 2014 nyarától a

Miniszterelnöki Hivatal Nemzetpolitikai Államtitkárságától a diákok összlétszámától függő hozzájárulás várható a terembérlet és a többi kiadás finanszírozásához. Az éves főkonzulátusi bejelentések nyomán a müncheni minisztérium tájékoztatja a tartomány valamennyi reáliskoláját és gimnáziumát arról a kihirdetendő lehetőségről, hogy a magyar iskolában résztvevő diákok bajor bizonyítványukhoz csatolható tanúsítvánnyal igazolják magyar nyelvtudásukat.

A konzuli modell, amelyet Bajorországban például a horvát, az olasz, a portugál és a török közösség már évek óta alkalmaz, nem csak az eddigi helyszíni viszonyok tarthatatlansága miatt nyújt értékes esélyt a HMI továbbvitelére. Külön haszna, hogy a magyar nyelvet bajor-magyar diplomáciai hátszéllel beviszi a bajor tanügyi rendszerbe. E lépés nélkül aligha remélhetnénk azt, hogy egyszer talán magyar nyelvből is lehessen érettségizni Bajorországban.

A konzuli modell bevezetése feszes forgatókönyv szerint több hónapot vett igénybe. Az idei jelentkezési határidő lejártáig a HMI mellett München Fürstenried negyedében, valamint Regensburgban és Ingolstadtban csatlakozott egy-egy iskolacsoport az MMI égisze alatt kialakuló Bajorországi Magyar Iskolához (BMI). Belső körben összeállítottuk az összesen 22 tagú tantestületet, a négy helyszínen több, mint 230 bejelentett diákot számláló osztályokat és az általános kerettanterv első változatát, valamint megalapoztuk a BMI adminisztrációját és az egyes iskolacsoportok közötti személyes és szakmai kapcsolatot. Több szülői értekezleten felvilágosítottuk a családokat a várható változásokról és ezek rövid meg hosszabb távon várt értelméről. Tisztáztuk a szükséges

felelősségbiztosítás részleteit is. A Főkonzulátussal kötött megállapodás értelmében a Balassi Intézet vállalta kerettantervünk értékelését. A kedvező és jóváhagyó végeredménnyel megerősödött a BMI magyarországi háttere is.

Külső körben a bajorországi állami iskolákban is történő diáktoborzás és – főleg – a foglalkozások helyszíne a remélnél nehezebb ügyeknek bizonyultak. A müncheni tanügyminisztériumnak jeleztük – lehetőség szerint nagyobb ráhatást kérve –, hogy a minisztérium által tartomány szerte megkeresett iskolák nem a kért gondossággal továbbították a jelentkezési íveket magyar vagy magyar származású tanulóiknak. Súlyosabb gondná sűrűsödtek a terembérlések a négy helyszínen, amelyekért a Főkonzulátus a kétoldalú megállapodás alapján magas szintű bevetést is vállalt a megkeresett iskolákban és az illetékes városi hivatalokban. Három helyszínen (München-Fürstenried, Regensburg, Ingolstadt) gyorsan sikerült megfelelő tantermeket bérelni. A HMI (München-Ost) elhelyezése viszont hónapokon át egyre komolyabb problémát okozott. A kiszemelt tárgyalófeleket nyilvánvalóan óvatosságra intette a több mint 150 diákot számláló csoport viszonylag nagy mérete. Ugyanakkor az sem könnyítette meg a tárgyalásokat, hogy a HMI számára – az illető házgondnokságokat vélhetően megterhelő – szombati napokon igyekeztünk egyszerre legalább nyolc tantermet lefoglalni, ráadásul minél közelebb a Misszióhoz, amely szempont szűkíti a megkereshető iskolák körét. Végül, úgymond kapuzárás előtt, a Főkonzulátus rendkívüli mértékű és minőségű közreműködésével

megszületett az egyezés a bajor főváros iskolaügyi hivatalával és magával a befogadó iskolával is.

A négy iskolacsoport elérhetőségeit, vezetőinek nevét és helyszíneit jelenleg a Főkonzulátus honlapja közli (http://www.mfa.gov.hu/kulkepviselet/Munchen/hu/hu_Konzuliinfo/Anyanyelvi_oktatas_konzuli_modellje_Bajororszagban.htm). A BMI saját honlapja az MMI-ben készül, 2015 elején várható beüzemelése.

A BMI két müncheni, egy regensburgi és egy ingolstadti iskolacsoportja a müncheni Főkonzulátus által képviselt magyar kormány és háttérintézménye, a Balassi Intézet szakmai és anyagi támogatásában részesül. Így a 2014/2015-ös tanévvel kezdődően új lehetőségek nyílnak mind a tantestület munkakörülményeinek, mind a gyermekek magyar nyelvi képességeinek a fejlesztésében. Tanévkezdéskor és a szeptember óta megtartott foglalkozások során jóleső élmény volt érzékelni, hogy a dél-németországi magyar szórványban a várakozásokat felülmúló igény mutatkozik e kulturális szolgáltatás iránt. A HMI, a BMI legnagyobb iskolacsoportja, a Müncheni Katolikus Misszió évtizedes áldozatvállalása nélkül nem jutott volna erre a szintre. Így természetes, hogy a Misszió Münchenben a jövőben is a BMI legfontosabb partnereinek egyike lesz. A regensburgi és ingolstadti iskolacsoportok révén pedig a hálózati együttműködés új lehetőségei alakultak ki. Magától értetődő, hogy az MMI a 2015/2016-os tanévtől örömmel fogad e részlegébe további, szakmailag felkészült és megfelelő létszámú magyar nyelvoktató csoportokat is. A BMI számszerű és szervezeti megszilárdulásának

és bővülésének az elengedhetetlen feltétele, hogy a Németország legnagyobb területű tartományában észlelhető jelentős magyar nyelvápolási igény kielégítésének a lehetőségéről az újonnan kitelepült, valamint azon családokat is felvilágosítsuk, amelyek erről mindeközéig nem értesültek. A tanulók jelenlegi felső korhatára a 14-15 év, az idősebbek helyét pedig évről-évre pótolnunk kell. E feladatot annál könnyebb elvégeznünk, minél megbízhatóbban működik a bajor tanügyminisztérium hírverése a tartomány állami iskoláiban, és minél kiszámíthatóbban számolhatunk a Budapesten felajánlott szakmai és anyagi támogatással. Mindemellett bizonyos fokig hivatás marad ez a munka, eszmei töltetű tevékenység, amelynek méltó vállalásához és folytatásához kérjük s köszönjük a diákok, a szülők és a tanári testület megértő együttműködését, valamint a Müncheni Katolikus Misszió és a helyi szervező partnerintézmények, valamint Magyarország müncheni Főkonzulátusának lankadatlanul együttműködő megértését.

K. Lengyel Zsolt, Müncheni Magyar Intézet Egyesület elnöke, 2014
decembere